

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

16 august 2023

Nr. 01-06-53

Stimate Domnule Președinte al Parlamentului,

La data de 31 iulie 2023, Parlamentul a adoptat Legea nr. 252 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor, pe care a remis-o, spre promulgare, Președintelui Republicii Moldova.

Evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor reprezintă **un angajament asumat de Republica Moldova la nivel național și internațional**, fiind, totodată, una dintre condiționalitățile de bază ce rezultă din Acordul de asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană.

Legea nr. 252/2023 are drept scop evaluarea integrității judecătorilor și procurorilor, ca etapă indispensabilă a reformei sistemului judecătoresc, crearea mecanismului pentru efectuarea evaluării respective, eliminarea din sistem a judecătorilor și procurorilor lipsiți de integritate și menținerea celor integri și imparțiali, fapt ce va spori încrederea cetățenilor în justiție și în organele procuraturii.

Ca urmare a exercitării controlului prealabil al legii nominalizate în cadrul procedurii de promulgare și fără a diminua importanța noilor reglementări adoptate, menționez următoarele.

Potrivit art. 11 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 252/2023, se consideră că subiectul nu corespunde cerințelor de integritate etică dacă Comisia de evaluare a stabilit că acesta, în ultimii 5 ani, a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor sau, după caz, a procurorilor, precum și *dacă a avut un comportament arbitrar sau a emis acte arbitrare, în ultimii 10 ani, contrare normelor imperative ale legii, iar Curtea Europeană a Drepturilor Omului stabilise, anterior adoptării actului, că o decizie similară a fost contrară Convenției Europene pentru Drepturile Omului.*

Totodată, potrivit alin. (6) din același articol „La aprecierea criteriilor prevăzute la alin. (2) și (3) se ține cont de prevederile legislației în vigoare la momentul săvârșirii faptelor respective. Actele sau constatările altor entități cu competențe în domeniile respective nu au valoare prestabilită pentru comisia de evaluare. *Constatările din hotărârile judecătorești irevocabile se iau în considerare, în mod obligatoriu, de comisia de evaluare.*”

Astfel, observăm că legiuitorul a operat cu standarde diferite în privința cerințelor de integritate etică stabilite, pe de o parte, în Legea nr. 252/2023 și, pe de altă parte, în Legea nr. 65/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție.

Domnului Igor GROSU,
Președinte al Parlamentului

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI	
REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr. <u>2096</u>	
<u>16</u>	<u>08</u> 20 <u>23</u>
Ora _____	

Spre deosebire de dispozițiile prenotate din Legea nr 252/2023, la art. 11 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 65/2023 este prevăzut că un judecător al instanței supreme nu va corespunde criteriului de integritate etică dacă Comisia de evaluare are dubii serioase determinate de faptul că, în ultimii 5 ani, acesta a încălcat regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii într-un mod suficient de serios pentru a-l face incompatibil cu funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție.

Totodată, conform alin. (6) al aceluiași articol, la aprecierea corespunderii cu criteriile prevăzute la alineatele (2)–(4) „actele sau constatările altor entități cu competențe în domeniile respective nu au valoare prestabilită pentru Comisia de evaluare, constatările din hotărârile judecătorești irevocabile luându-se în considerare, în mod obligatoriu, de către Comisia de evaluare, *cu excepția hotărârilor pe care Comisia de evaluare le consideră arbitrare sau vădit nerezonabile* [...]”

Întrucât în ambele cazuri sunt reglementate cerințe de integritate etică pentru judecători, consider că acestea trebuie uniformizate. Astfel, un judecător care activează fie la instanța supremă, fie la curtea de apel sau la judecătoria nu poate fi considerat că ar corespunde cerințelor de integritate etică dacă Comisia de evaluare a stabilit că acesta, în ultimii 5 ani, a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor sau, după caz, a procurorilor, precum și dacă a avut un comportament arbitrar sau a emis acte arbitrare, în ultimii 10 ani, contrare normelor imperative ale legii, iar Curtea Europeană a Drepturilor Omului stabilise, anterior adoptării actului, că o decizie similară a fost contrară Convenției Europene pentru Drepturile Omului. Totodată, ar trebui uniformizate prevederile din ambele legi privind hotărârile judecătorești irevocabile, care urmează a se lua în considerare, în mod obligatoriu, de Comisia de evaluare, cu excepția situației în care acestea sunt considerate de către Comisie ca fiind arbitrare sau vădit nerezonabile.

De asemenea, un aspect pe care țin să-l evidențiez vizează riscurile asociate evaluării. Astfel, după cum confirmă experiența Ucrainei și a țării noastre, exercițiul de evaluare externă este însoțit de o multitudine de riscuri. Pentru a le reduce, sunt necesare contrabalante legislative. Cu regret, nici Legea nr. 65/2023 și nici legea propusă pentru promulgare nu prevăd posibilitatea Comisiei de evaluare de a contesta hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii sau ale Consiliului Superior al Procurorilor care, fără vreo explicație plauzibilă, nu urmează recomandările Comisiei. În Albania, de exemplu, există chiar și un organ special instituit în acest sens, care, cred, e de prisos în cazul țării noastre. În opinia mea, ambele legi ar trebui să prevadă dreptul comisiilor de evaluare de a contesta hotărârile consiliilor în privința atât a promovării, cât și a nepromovării evaluării.

Pentru motivele relatate și în temeiul art. 93 alin. (2) din Constituție, remit Parlamentului, spre reexaminare, în cadrul ședinței extraordinare din 17 august 2023, Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor.

Cu respect,

Maia SANDU